

KÖNYVTÁRAK A KÖZÖSSÉG ÉLETÉBEN

2021. 04. 27.

FEHÉR MIKLÓS igazgató

KÖNYVTÁRI INTÉZET

CSELEKVŐ KÖZÖSSÉGEK
– **AKTÍV KÖZÖSSÉGI SZEREPVÁLLALÁS**

EFOP-1.3.1-15-2016-00001

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

„A hatalmas tudást, amelyet az
emberiség birtokol,
a jövő évezred állampolgárával
a könyvtár
köti össze”

Theodor Roszak, szociológus

A tudásátadás könyvtárak által ajánlott módszertana az
olvasóvá nevelés.

FEBRUÁR 3-ÁN VOLT A FELOLVASÁS NEMZETKÖZI NAPJA!

**WORLD
READ
ALoud DAY**

Hogyan NEVELJ OLVASÓT?

- 1** Minél korábban szokjatos rá a mindennapos könyvforgatásra!
- 2** Mesélj minden nap!
- 3** Legyenek könyvek az otthonotokban!
- 4** Rendszeresen látogassátok a könyvtárat és menjetek közösen könyveboltba!
- 5** Engedd, hogy a gyermeked kiválasszhassa a saját könyveit!
- 6** Mutass jó példát: olvasd Te is!

Híres, hírhedt emberek, akik könyvtárosok (is) voltak

- Zalatnay Cini
- Zámbo Krisztián
- Szent Lőrinc
- Szent Jeromos
- Kallimakhosz
- Mao Ce-tung
- Péter Gábor
- Lewis Carroll
- Anatole France
- XI. Pius pápa
- Marcel Proust
- Móra Ferenc
- Bibó István
- Weöres Sándor
- Csorba Győző
- Ratkó József
- Nemere István
- Karafiáth Orsolya
- Gottfried Wilhelm Leibniz
- Immanuel Kant
- Casanova
- Benjamin Franklin
- Gotthold Ephraim Lessing
- Jacob Ludwig Karl Grimm
- Louis Hector Berlioz
- Jorge Luis Borges
- Czuczor Gergely
- Tömörkény István
- Hamvas Béla
- Keresztury Dezső
- Hankiss Elemér
- Antall József
- Földes László, Hobo
- Parti Nagy Lajos
- Polák Péter
- Rakovszky Zsuzsa

ILYENEK A KÖNYVTÁRAK (AZOK SZERINT, AKIK NEM JÁRNAK KÖNYVTÁRBA)

szemüveg szigorú szabályok

Az interneten már úgyis fent van minden

bonyolult jelölések

drága beiratkozás

Csendben kell lenni

Ott csak könyvek vannak

Titkok könyvtára

kardigán

A szakmának nincs jövője

elavult

Unalmas

késedelmi díj

poros

A könyvtáros egész nap olvas

VALÓJÁBAN A KÖNYVTÁRI RENDSZER

- Több mint 9.000 főt foglalkoztat.
- Földrajzi kiterjedtsége a teljes ország, szakmai értelemben „határtalan”.
- Használati alkalmainak száma évente mintegy 104 millió (ebből közel 20 millió személyes használat)
- Nyitvatartási óráinak száma átlagosan 20,6 óra / hét, azaz összesen hetente több mint 80 ezer órában áll a felhasználók rendelkezésére.
- Rendezvények száma meghaladja a 120.000-et, melyen több mint 4.5 millió fő vett részt.

Mintegy 3.300 települési, 3800 iskolai, 900 egyéb könyvtárról beszélünk!

Az ország egyik legnagyobb, legkiterjedtebb kulturális alapellátó rendszeréről van szó!

A KÖNYVTÁR ÖRÖKSÉG. MINDNYÁJUNK ÖRÖKSÉGE!

A könyvtár a könyvtári dokumentumok rendszeres gyűjtését, feltárását, megőrzését és használatát biztosító szervezet (1997. évi CXL tv.)

A könyvtár nem más, mint: Örökség

- A nemzet írott kulturális örökségét jellemzően a könyvtári rendszer gyűjti, tárja fel, szolgáltatja.
- A személyes örökséget, a helyi identitást leginkább támogató dokumentumokat a helytörténeti gyűjtemény őrzi. Ennek működtetése – a közösségen belül – talán az egyik legszebb küldetés.

A JÖVŐ KÖNYVTÁRA A VÁLTOZÓ KÖNYVTÁR

- ✓ Gyűjtemény helyett – **hozzáférés.**
- ✓ Kölcsönzés helyett – **információszolgáltatás.**
- ✓ Helyben használat helyett – **távoli, 7/24 elérés.**
- ✓ Bezárkózás helyett – a fenntartó, működtető **közösség értékeinek felkarolása** (helyismeret, közhasznú információ).
- ✓ Felelősség elhárítása helyett – **esélyegyenlőség biztosítása**, szociális szerep.
- ✓ Érdektelenség helyett – élethosszig tanulás, élethosszig támogatás, **ismeretátadás**, pl. olvasással, de olvasáson kívül programokkal, rendezvényekkel, beszélgetésekkel, képzésekkel is.

TÁRSADALMIASÍTOTT KÖNYVTÁRAK

A közösség tudatosan segítheti a könyvtárat

- Önkéntes munkával
- „Könyvtárért” elismerés átadásával
- A hónap/év olvasója cím átadásával

A könyvtár pedig tudatosan segítheti a közösséget

- Tájékoztatással
- Felmérés végzésével
- Összehasonlításokkal, elemzésekkel
- Hírlevéllel
- Üzenetek eljuttatásával, reklámfelülettel
- Mozgósítással
- Játékosítással
- Oktatással
- Neveléssel
- Szociális funkciója kihasználásával, célcsoportok ellátásával
- Lokális és nemzeti szintű identitásépítéssel

KÖNYVTÁR A KÖZÖSSÉG ÉLETÉBEN

- A közösségre jellemző, hogy tagjai megosztják magánéletüket, segítik egymást, támogatják a közösségi célokat.
- A könyvtár mint találkozási, beszélgetési pont, része a közösségnek.
- A könyvtár számos közösségi formációnak adhat otthont.
 - alkalmas énekkar, tánccsoport, klubok befogadására
 - gyermek és felnőtt foglalkozások tartására
 - települési ünnepek szervezésére, ezzel kapcsolatos ismeretek elmélyítésére
 - szabadidős programokra, táboroztatásra
 - kiállításokra
 - irodalmi estekre
 - jellemző tevékenységekhez kötődő kompetenciák bővítésére

LEHET ÍGY IS: OSLO EGYIK GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI KÖNYVTÁRA 10-15 ÉVESEKNEK

A gyerekeket minden döntésbe bevonták!

Így sajátos telepítési rendet (kategóriákat) alakítottak ki:

- „*ezek a könyvek meg fogják változtatni az életed*”
- „*meglepő*”
- „*rövid, de jó*”
- „*állatos*”

BEVONÁS = TÁRSADALMIASÍTÁS

A társadalmiasítás egy olyan módszer, amely biztosítja a lakosság számára azokat a kereteket, melyekkel részt vehetnek az intézmény tevékenységének meghatározásban és értékelésében.

A közösségi részvételi működéshez szükséges folyamatot elő kell készíteni, ennek részeként:

1. az érintetteket azonosítani kell (presztízs, befolyás, vagyon).
2. Dönteni kell az elérendő részvételi szintről.
3. Biztosítani kell a szintnek megfelelő közösségi részvételt a könyvtári döntéshozás folyamatában.
4. A közösségi működés tapasztalatait értékelni kell.
5. A könyvtári dokumentumokban is meg kell jeleníteni a folyamatot.
6. Végezetül meg kell szilárdítani a közösségi részvételen alapuló működést.

A KÖNYVTÁRI TÁRSADALMIASÍTÁS ÖT SZINTJE

A tájékoztatás szintje (objektív információközlés a könyvtár részéről).

A konzultáció szintje (az érintettekkel megteremtődnek a kétirányú információcsere fórumai).

A bevonás szintje (a konzultációkon megfogalmazott javaslatok beépülnek a működésbe, értékelésbe).

Az együttműködés szintje (a döntéshozatal minden aspektusában érvényesül a partnerekkel történő együttműködés).

A felhatalmazás szintje (az érintettek mind a döntés meghozásában, mind a következményekkel kapcsolatos felelősségvállalásban együttműködnek).

ÁTVIZSGÁLANDÓ DOKUMENTUMOK

Küldetésnyilatkozat
Gyűjtőköri szabályzat
Szervezeti és működési szabályzat
Könyvtárhasználati szabályzat
Éves munkaterv
Éves beszámoló
Online felületek

Mindez akkor működik, ha

- szakképzettek és kreatívak a könyvtárosok;
- elkötelezett a vezetés;
- ismertek a közösségfejlesztési eljárások, bejártatottak a kommunikációs csatornák (pl: kikérdezés, online felületek);
- aktív a kapcsolat a közösséggel, a médiával;
- biztosított a fenntartói támogatás.

A KÖZÖSSÉGI ALAPON TÖRTÉNŐ MŰKÖDÉS EREDMÉNYEI

- Létrejön a közösség igényeinek leginkább megfelelő helyi könyvtári gyűjtemény, beleértve a helyismereti és a digitalizált állományt is, és igény esetén a speciális különgyűjteményeket (pl. autistáknak).
- Létrejön a könyvtári rendezvények igényeit leginkább kielégítő könyvtári tér, berendezés.
- Szaporodnak a közösségi igényeket és célokat támogató könyvtári akciók.
- Erősödik a szociális szerep, a speciális ellátási igényű személyek elszigetelődése csökken.
- Megjelennek a célcsoportok sajátos igényeit kielégítő szolgáltatások.
- A könyvtár egyre inkább családi könyvtárrá válik (kapcsolódva pl. a személyes és a közösségi ünnepnapokhoz).
- Rögzül a közösség igényeinek leginkább megfelelő nyitvatartás, elérhetőség.
- Erősödik a társadalmi felelősségvállalás (pl. klímacélok elérésében).
- Fokozódik a közösségi szerepvállalás, közösségi aktivitás.

A KÖNYVTÁRAK TÁRSADALMIASÍTÁSA A GYAKORLATBAN

- Háttéranyagok, szakmai információk:
 - <https://cskwiki.hu/>
 - Cselekvő közösségek Tudástár
<https://cselekvokozossegek.hu/tudastar/>
 - Módszertani útmutató
<https://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/Tarsadalmiasitas-beliv-boritoteritve.pdf>
 - Szakfolyóiratok tematikus különszámai
<https://cselekvokozossegek.hu/tudastar/szakmai-folyoiratok-tematikus-kulonszamai/>
 - KI2020 – Társadalmiasítás:
<https://www.ki.oszk.hu/hir/kutatasi-es-szervezettefejlesztesi-osztaly/ki-20-20-tarsadalmiasitas>

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR KÖNYVTÁRI INTÉZETE BIZTOSÍT:

- Képzési lehetőséget - 60 órás tanfolyam (OVIMOR-on lesz meghirdetve). *Időpontja: május 18-21, június 15-18.*
- Konzultációs lehetőséget 6 órás workshopok keretében a könyvtár társadalmiasított működéséről (OVIMOR-on hirdetve).
- A tanfolyamokon végzett kollégák mentorálását, tanácsadást, szakirodalmi ellátást.
- A szakmai alapok elsajátítását követően az Intézet segíti a társadalmiasítás feltételrendszeré mentén az önértékelést.
- Segítjük a jó gyakorlatok megosztását, promotálását.
- Közvetlen kontakt: **Bódog András**
bodog.andras@oszk.hu

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

FEHÉR MIKLÓS

Könyvtári Intézet

feher.miklos@oszk.hu

**CSELEKVŐ KÖZÖSSÉGEK
– AKTÍV KÖZÖSSÉGI SZEREPVÁLLALÁS**

EFOP-1.3.1-15-2016-00001

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE